

ETIMOLOŠKE FIGURE U MOLITVICAMA ZBIRKE FRA STANKA PETROVA

O MOLITVICAMA

Pučke pobožne pjesme, dužeg ili kraćeg sadržaja, koje se obično ne pjevaju nego govore, a mole se u svako doba dana (osobito prije spavanja) i na svakom mjestu, stručno nazivamo *molitvice* (Jurić-Arambašić 2001, 8), kako je uobičajeno među samim sudionicima usmenoknjiževne komunikacije koji još uvijek aktivno čuvaju ovaj tradicijski oblik u svim hrvatskim krajevima, a osobito u Dalmatinskoj zagori i Hercegovini. U današnje doba još ih uvijek kazuju starije žene, znatno više nego muškarci; u prošlosti su ih govorili i prosjaci i prosjakinje tražeći milostinju. Ove su molitvice upravljene Bogu, Isusu, Mariji, anđelima i svecima radi prošnja različitih duhovnih i vremenitih dobara (Šetka 1970, 188).

U molitvicama na prvom mjestu nalazimo pobožna pričanja i legende koje službena Crkva ne smatra sigurnom istinom, a zatim nalazimo ostatke iz stare poganske vjere te ostatke krivih nauka različitih kršćanskih sekta (Šetka 1970, 189). Proučavatelji ovog pučkog žanra uočili su vezanost molitvica uz pojedine blagdane i svetkovine, ne samo tematikom nego i učestalošću ponavljanja molitvice radi stjecanja Božje milosti. Nerijetko one služe i kao svojevrsno profilaktičko sredstvo.

Što se postanka i izvora molitvica tiče, istraživači su iznosili različita mišljenja. J. Lahner tvrdio je da je hrvatski narod „sam bez škola i školovanih ljudi kroz duga stoljeća stvarao i stvorio silno mnoštvo različitih pjesama” (Lahner 1926, prema Šetka 1970, 206), dok je I. K. Ostojić nekim molitvicama našao izvor u *Cvitu razgovora* T. Babića (Ostojić 1936, prema Šetka 1970, 206). R. Strohal postanak molitvica pak vidi u radu starih hrvatskih svećenika i redovnika koji su sami priređivali pobožne pjesme, crkvena prikazanja i legende, a da je narod primivši njihove književne plodove smatrao ove svojom narodnom svojinom te ih je širio i mijenjao, da bi naposljetku po uzoru na svećeničke i sam stvarao svoje pobožne pjesme (Strohal 1928, prema Šetka 1970, 207). Danas smo suglasni kako najraniji izvor molitvicama treba tražiti u latinskim liturgijskim tekstovima iz ranog srednjovjekovlja i u hrvatskim glagoljskim kodeksima XV. i XVI. stoljeća. Prvi pisani tragovi potječu iz XIV. stoljeća (*U se vrime godišta*), a daljnjem širenju poslije pomažu tiskani molitvenici kao posebne knjižice, iz kojih su svećenici,

osobito franjevci, čitali narodu molitvice (Jurić-Arambašić 2001, 8). Možemo stoga sa sigurnošću reći da velik dio molitvica nije ispjevao pučki pjevač, nego da one potječu iz knjiga i molitvenika koje su narodu u ruke dali njihovi duhovni pastiri (Šetka 1970, 209).

Jednu od najvećih zbirki molitvica (1231 zapis) prikupio je o. Jeronim Šetka i 1954. god. darovao JAZU-u rukopis koji se danas čuva u Institutu za etnologiju i folkloristiku u Zagrebu. Originalne bilježnice u kojima su zapisivači bilježili kazivanja nalaze se u arhivu Franjevačkog samostana u Sinju. Zbirci je njezin priređivač dao naslov *Zbornik hrvatskih narodnih pobožnih pjesama*, a osim 782 pjesme koje je dao prikupiti sam Šetka, u zborniku se nalazi i zbirka koju je prikupio o. M. Čović (180 pjesama) te zbirka koju je Šetki poklonio o. F. Nimac (269 pjesama). Posljednja zbirka (u samom zborniku na prvom mjestu jer je i najstarija) plod je rada o. Stanka Petrova koji je između dva svjetska rata sakupljao pučke pobožne pjesme, odnosno molitvice, te se stoga ta zbirka naziva i Petrov-Nimac zbirka, a njezine se pjesme bilježe kraticom PN i rednim brojem pod kojim se nalaze u Šetkinu zborniku.

U daljnjem dijelu rada bit će prikazani rezultati analize Petrov-Nimac zbirke iz koje su izdvajani primjeri etimoloških figura. One predstavljaju jedan od konstitutivnih elemenata hrvatske usmene poezije, a njihova izrazita prisutnost u pojedinom tekstu može biti i pokazatelj izvornog usmenog postanka. Poznato je da hrvatska usmena poezija nije pretjerano sklona rimi, pogotovo ne banalnoj (što je pak značajka pučke poezije), a da su njezini ritmotvorni elementi lirski paralelizmi i etimološke figure.

ETIMOLOŠKE FIGURE

Etimološke figure (grč. *étymon*: istinsko značenje riječi prema njezinu porijeklu) različito se tretiraju u poetičkim i retoričkim priručnicima. Smještaju se unutar figura dikcije (L. Zima), unutar figura elokucije ili iskaza (P. Fontanier) ili pak unutar figura riječi (I. Škarić). Nema suglasnosti niti oko figura koje se mogu objediniti nazivom „etimološke“, a čak postoji i izrazita diskrepancija u definiranju pojedinih etimoloških figura usp. (Anderson 2000; Baldick 2001; Cuddon 1999; Dupriez 1980; Lanham 1991; Preminger i Brogan 1993; Quinn 2008; Škreb 1998).

Ono što je zajedničko svim figurama koje možemo objediniti terminom *etimološke* jest osvještavanje veze između korijena ili osnove riječi u dvjema ili više

riječi koje se pojavljuju unutar jednog stiha ili sekvence. Ponavljanje istog korijena u različitim vrstama riječi uobičajeno nazivamo *paregmenon* (Škiljan 2003, 223), a ponavljanje iste osnove u različitim oblicima iste riječi *poliptoton* (Škiljan 2003, 238). Ove dvije figure mogle bi se nazvati i osnovnim etimološkim figurama s obzirom da ostale ili stvaraju prividnu etimološku vezu (npr. *paronomazija*) ili osvještavaju udaljenu, pa čak i pučku etimologiju (npr. *etimologiziranje*).

Budući da namjera ovoga rada nije pregled klasifikacija etimoloških figura od antike do naših dana nego oprimjeravanje pojedinih etimoloških figura na korpusu molitvica zbirke Petrov-Nimca, čitatelje željne detaljnijih informacija o klasifikacijama hrvatskih i stranih autora upućuje se na sekundarnu literaturu navedenu na kraju članka¹. U analiziranom korpusu pronađeno je nešto više od 300 primjera etimoloških figura, ponajviše paregmenona i poliptotona, a znatno manje ostalih (antanaklaza i etimologiziranje), stoga će se ovim prvim dvjema figurama posvetiti više prostora u nastavku članka.

PAREGMENON

U antičkoj retorici i poetici paregmenon je bio naziv za figuru iskaza koja u jednom izričaju povezuje riječi istog korijena, ali načelno različite vrste (Škiljan 2003, 223). Bitna je vrsna razlika paregmenona u odnosu na sve druge etimološke figure ne samo ponavljanje istog korijena u različitim vrstama riječi, nego i činjenica da se to ponavljanje događa unutar jednog izričaja. Jezikoslovnim nazivljem rečeno: unutar osnovnog spoja riječi (sintagme) ili jedne sintaktičke cjeline. U skladu je to i sa shvaćanjem tzv. *figure etimologične* u radu Vatroslava Jagića. On je razradio podtipove *figure etimologične* (tj. paregmenona) razlikujući sljedeće slučajeve: 1. subjekt i epitet istoga su korijena (npr. *čudno čudo*), 2. subjekt i predikat istoga su korijena (npr. *namjera namjerila*), 3. predikat i objekt istoga su korijena² (npr. *vijeće vijećahu*) i 4. predikat se slaže s instrumentalom (*mûkom zamukao*) prema (Zima 1988, 283–284). Prvi i drugi Jagićev podtip odgovarao bi sintagmatskom odnosu sročnosti (kongruencije), a treći i

¹ O razlikama u klasificiranju i definiranju pojedinih etimoloških figura kod hrvatskih autora pisao sam u radu „Etimološke figure u bugaršćicama Bogišićeva zbornika *Narodne pjesme iz starijih, najviše primorskih zapisa*” objavljenom u drugoj knjizi *Spomenice Valtazara Bogišića* (Beograd, 2011.).

² Jagić primjećuje kako je ovaj podtip izrazito pleonastičan.

četvrti odnosu upravljanja (rekcije). Uz ove Jagićeve podtipove trebalo bi dodati i primjere gdje predikat i priložna oznaka dijele isti korijen (npr. *rano podranila*), što odgovara trećem sintagmatskom odnosu, pridruživanju.

L. Zima u paregmenon ispravno ubraja i one slučajeve gdje se ista osnova ponavlja zbog izvođenja nove riječi iste vrste (npr. *Ona ga je molila i bješe mu se umolila; Il' mi se ukloni, il' mi se pokloni*), ali s druge pak strane navodi i par spornih primjera koje bi trebalo navoditi pod poliptoton (npr. *Vriedan sluga vriednieg gospodara*) (Zima 1988, 284–285).

U korpusu analiziranih molitvica paregmenon je kudikamo najzastupljenija etimološka figura te čini više od polovice svih pronađenih primjera. Budući da se neki primjeri paregmenona formulno ponavljaju, ovdje se neće donositi svi takvi stihovi, nego samo jedan prototipni s naznakom molitvice u kojoj se nalazi isti ili sličan primjer. Također, neće biti navedeni neki primjeri koji su uočeni samo u jednoj molitvici, osim ako nisu posebno zanimljivi ili inovativni.

Za prvi Zimin podtip, vezanje subjekta i atributa, nađena su samo dva primjera: *u tamnicu tamnu ga stavio* (PN 173) i *U daleke daljine* (PN 242), ali zato je drugi podtip, vezanje subjekta i predikata, izrazito zastupljen. Tipični su sljedeći primjeri:

Božji pivci pivaše (PN 21, 41, 146; varijacije u PN 4, 28, 51, 60, 67, 96, 102, 108, 120, 152, 163, 233, 242)

prid našega suca kriva, / koji nama sudi krivo (PN 26)³

tuda cviče cvatijaše (PN 35, 60, 63)

Svi proroci prorokuju (PN 40)

Sudac nas je osudio (PN 50; varijacije u PN 167, 191)

Putuj, putuj, moj putniče (PN 55; varijacije u PN 102, 145)

Zvonce zveči, Gospa kleči (PN 122; varijacije u PN 48, 260)

izdade ga izdajica Juda (PN 156; varijacija u PN 215)

Etimološko spajanje predikata i objekta, koje je Jagić okarakterizirao kao pleonastično, tipično je za naše bugarsčice, gdje se javlja i kao kompozicijska formula

³ Ovaj primjer donosi i etimologiziranje: *kriva* – *krivo*, a može se shvatiti i kao primjer epeksegeze, dodatnog pojašnjavanja koje ne donosi ništa novo.

(Nikolić 2011). Ipak, u molitvicama Petrov-Nimac zbirke on se javlja rjeđe nego drugi podtip, a i primjeri su slabe stilogenosti, poput sljedećih:

Ko bi ovu molitvicu molio (PN 96; varijacije u PN 13, 28, 67, 89)

oni neće riči reći (PN 29, 34, 150, 167; varijacija u PN 94)

nisi tilo posta postit (PN 90, 195; varijacije u PN 34, 61, 150, 197, 238, 258)

Ti si zajme zaimala (PN 235; varijacija u PN 194)

Bol boluje Veronika (PN 259).

Jedini stilogen primjer trećeg podtipa paregmenona jesu stihovi iz molitvice br. 88, gdje je etimologiziranje pojačano i antitezom:

Pomozi mi žalost žalovati, / ja ću tebi radost radovati.

Primjeri koji bi odgovarali četvrtom Jagićevu podtipu paregmenona javljaju se skoro podjednako kao i oni iz trećeg podtipa. Najčešće je etimološko vezanje *križom se križam*, koje se s varijacijama pojavljuje u devet molitvica, a u nekima od njih ima i basmičnu funkciju. Tipična sekvenca u kojoj se javlja ovaj paregmenon jest sljedeća:

Križom se križam, pod križ ligam. / Križ me čuva s večera do svita (PN 74; s varijacijama u PN 73, 93, 181, 240)

Kao primjer četvrtog Jagićeva podtipa, još se može navesti i *tekom teći*, koji uspješno pomaže oblikovanju sekvenci u dvjema molitvicama:

za njim majka tekom teče / (...) / za njim ćaća tekom teče / (...) / za njim seka tekom teče / (...) / za njim brat tekom teče (PN 267; varijacija u PN 235).

Jedini primjer pridruživanja etimološki povezanog glagola i priloga jesu spojevi *rano uraniti* u molitvicama br. 186 i 213. Na granici između paregmenona i etimologiziranja u užem smislu leže primjeri vezanja predikata i priložne oznake *u kite ih kitio*, *u vince ih vijao* koji se u varijacijama javljaju u velikom broju molitvica.

Na kraju poglavlja o paregmenonu ostaju primjeri „tvorbenog poigravanja”, odnosno osvještavanja veze između izvedene riječi i riječi koja ju je motivirala, a da se sama vrsta riječi nije promijenila. Ovakvi paregmenoni poigravaju se imenicama, pridjevima i glagolima, kao u primjerima:

Ja sam čista i pričista (PN 66; s varijacijama u PN 1, 8, 11, 127)

ne bud' dica ni ditići (PN 29, 34)

Isus minu i priminu (PN 43)

Zdravo Divo, Divice (PN 66, 79; varijacija u PN 84)

Ona njemu progovara, / pa se s njime razgovara (PN 83)

Ter grišnikom grije prostit (PN 150; s varijacijama u PN 167, 177)

Gospe lipa i prilipa (PN 151)

slavne masti i pomasti (PN 171; varijacija u PN 189)

POLIPTOTON

U definiranju ove figure nema razilaženja među domaćim autorima s obzirom da je i u antičkoj retorici ova figura opisana kao ponavljanje iste riječi u različitim oblicima, osobito padežima⁴. No engleski priručnici ne prave razliku između poliptotona i paregmenona, definirajući samo poliptoton općenito kao ponavljanje riječi s istom osnovom (Baldick 2001; Cuddon 1999; Lanham 1991; Preminger i Brogan 1993; Quinn 2008). Razlog tomu zasigurno leži u činjenici kako su etimološke figure češće i raznovrsnije u jezicima s razvijenom fleksijom, poput klasičnog grčkog i latinskog, odnosno suvremenih slavenskih jezika. To neprijeporno utječe i na tretiranje takvih figura u engleskim priručnicima s obzirom da engleski jezik pokazuje fleksiju samo u broju imenica te djelomično u glagolskoj konjugaciji. Iako francuski jezik ne poznaje sklonidbu imenskih riječi (ali s razvijenom fleksijom u sprezanju glagola), retoričar P. Fontanier ipak razlikuje poliptoton od paregmenona, ali ovaj drugi naziva *dérivation* prema latinskom terminu *derivatio*, izvođenje (Fontanier 1968, 351).

U usmenoj se poeziji poliptoton relativno rijetko javlja unutar jednoga stiha, no unutar jedne sekvence (najčešće dva do tri stiha) on postaje česta kohezivna figura. U analiziranim molitvicama pronađeno je stotinjak primjera ove etimološke figure, a najzanimljiviji su sljedeći primjeri:

tu braj brata na mejdan dozivlje, / sestra sestri o neviru radi (PN 37; s neznatnom varijacijom u PN 157)

Pozdravljam te, Gospe mila, / kako si pozdravljena bila (PN 111)

Kad se sunce suncom krili (PN 136)

Od zemlje si, zemlju dvoriš (PN 148)

A kum kuma kumom ne dozivlje (PN 157)

⁴ Otud joj i ime (grč. *polý*: mnogo, *ptósis*: padež).

kada grijū grij dodaješ? (PN 228)

jer se dobro dobrim vraća (PN 241)

Skoro polovicu pronađenih primjera poliptotona čine završne formule tipa *po sve vike vikova* s brojnim varijacijama (npr. *po sve vike vika; u vik vika zauvika; po sve vike vikon; po sve vike vikom*), a koje su potaknute završnom formulom kanonske molitve *Slava Ocu* s očitom namjerom davanja višeg obrednog značaja. Ovakvi formulni završetci tipični su za one molitvice koje imaju izrazitu basmičnu, zaklinjačku strukturu.

ANTANAKLAZA

L. Zima definira *antanaklazu* (grč. *antanáklasis*) kao podudaranje dviju po vanjskom obliku većinom jednakih, ali po odnosu ili značenju različitih riječi (Zima 1988, 280). Nadalje navodi tri tipa antanaklaze:

a) ista se riječ u istom gramatičkom obliku javlja dvaput, ali svaki put kao drugi dio iskaza, npr. kao subjekt i kao imenski predikat (*Tuđa majka vražja majka.*) ili kao atribut i kao imenski predikat (*Lijepo je ruho i na panju lijepo.*).

b) pojava dviju riječi iste osnove, ali različitih gramatičkih oblika, koje slučajno jednako glase (*Misli care misli svakojake; Klin klin izbija, a sjekira oba.*)

c) pojava dviju riječi sasvim različite osnove i značenja, a koje slučajno podjednako glase (*Od vode vode, a od vina nose.*).

Na sličan definira antanaklazu i Zdenko Lešić (2005, 166), izrijekom navodeći prva dva Zimina podtipa. Međutim, u antičkih je autora (nazivana i *anaklazom*) ona značila ponavljanje iste riječi (u istom obliku), ali s različitim značenjem (Anderson 2000, 20; Škiljan 2003, 15). K. Bagić povezuje pak antanaklazu s doslovnim tautološkim udvajanjem čime se nešto dodatno pojašnjava ili se uvećava iskazivačka energija (Bagić 2010, 7).

Navedenoj Ziminoj podjeli moglo bi se prigovoriti i da donekle nepotrebno izdvaja drugi tip od paregmenona i poliptotona, a treći tip od paronomazije. Jezikoslovno rečeno, on homonimne (preciznije homografne) primjere različitih etimoloških figura zapravo izdvaja kao zasebnu figuru, što je načelno moguće, ali nema uporište u retoričkoj tradiciji.

Držimo li se najčešće definicije antanaklaze, koja načelno odgovara prvom Ziminom tipu, onda treba naglasiti kako je ona iznimno rijetka među analiziranim molitvicama. Pronađena su tek dva primjera:

zora meni zora nije (PN 22)

Dušo naša, ajde k nami, ti si naša (PN 141)

Tri naizgled slična primjera ne bi se smjela shvatiti kao prvi tip antanaklaze (držimo li se doslovno Zimine definicije) nego uvjetno kao drugi tip, a zapravo bi ih trebalo tretirati kao primjere homonimnih paregmenona jer se povezuju pridjev u službi atributa i od njega izveden načinski prilog:

O kako je milo reći: / O Isuse, milo ime (PN 9)

Jasno sunce kad ogrije, / jasno sunce kad isteče, / kada meni jasno reče (PN 22)

Oj kako je slatko reći, / o Isuse, slatko ime (PN 248)

Relativno se često javljao sljedeći primjer, koji bi prema Zimi trebalo smatrati drugim tipom antanaklaze, a koji možemo smatrati i primjerom homonimnog poliptotona:

Bog se diže na nebesa / nebesa se otvoriše (PN 24, 54, 77, 93, 100, 153, 182, 240; s neznatnim varijacijama u PN 35, 47, 60, 146, 187).

ETIMOLOGIZIRANJE

U klasifikaciji L. Zime etimologiziranje u užem smislu označava figuru koja nastaje kada prava ili prividna etimološka sličnost daje povod da se dvije različite riječi podudaraju svojim korijenima. Sam Zima primjećuje kako bi se svi njegovi primjeri mogli svrstati ili pod paregmenon ili pod antanaklazu, ali da njihova posebnost leži u tome što su riječi u izričaju motivirane etimološkom sličnosti. Pri imenovanju ove figure Zima slijedi V. Jagića premda navodi da pojedini njemački autori takve primjere imenuju *aluzijom* (Zima 1988, 286).

Reprezentativni Zimini primjeri etimologiziranja bili bi tako: *Beču grade ne beči se na me* ili *Ljubičice ljubi mene, / Grličice grli mene*. Da ovdje nije riječ o paregmenonu, postaje jasno kada shvatimo da se ovdje javlja iskrivljena ili tzv. pučka etimologija. Iste te primjere možemo tretirati i kao paronomaziju, tj. prividnu sličnost, ali ključna je razlika u tome što ovdje ta prividna sličnost motivira cjeloviti izričaj.

U analiziranim molitvicama etimologiziranje u užem smislu javlja se rijetko (npr. PN 59 *svi tavljani potavniše* ili PN 82: *Neka bale baliju, / neka vile viluju*), a među pronađenim primjerima najzanimljivi su oni koji pokazuju maštovitost pučkog duha u povezivanju imena svetaca zaštitnika s njihovim moćima, odnosno atributima:

Sveti Vide, vidi mene (PN 86, 119)

Sveti Vide, viduj mene (PN 198)

Sveti Dujme, obraduj me (PN 119, 198)

Oj, Ilija gromeni, / koji grome odgoniš, / odgon grome od mene. (PN 211)

ZAKLJUČAK

Analiza molitvica Petrov-Nimac zbirke pokazuje na prvi pogled veliku učestalost etimoloških figura, posebice paregmenona i poliptotona. Budući da je na korpusu od 269 pjesama (većinu kojih su činile molitvice) pronađeno preko 300 etimoloških figura, moglo bi se zaključiti kako one predstavljaju bitan strukturni element ovog usmenog žanra. To još više dolazi do izražaja kada znamo da je većina molitvica u prosjeku sastavljena od tek desetak stihova. Ipak, relativna učestalost ne govori mnogo o njihovoj stilogenosti. Prikaz najčešćih primjera, posebice kada je riječ o paregmenonu i poliptotonu, pokazuje da se iznimno često pojavljuju stereotipne konstrukcije (npr. *molitvu moliti, post postiti, pivci pivahu*), a najčešći primjer poliptotona zapravo je parafraza završne formule kanonske molitve.

Dok se u drugim žanrovima hrvatske usmene poezije (primjerice bugaršćicama) etimološke figure javljaju i kao poetički (npr. u tvorbi kletvi) i kao kompozicijski elementi (npr. u formulama otvaranja), u analiziranim su molitvicama etimološke figure najčešće tipizirane, a vidljivo je i njihovo mehaničko unošenje u tkivo teksta. To ipak ne govori o literarnoj slabosti ovih molitvica (mnoge su dapače iznimno poetične), nego svjedoči o njihovu pučkom karakteru. Većina je molitvica dosljedno u rimi, i to onoj banalnoj, što smanjuje potrebu za etimološkim figurama kao ritmotvornom elementu. One tada postaju mjesta nulte ekspresivnosti, svojevrsne stereotipne okamine. One pak pjesme u kojima pronalazimo stilogene etimološke figure najčešće i po drugim značajkama nisu pučkog nego usmenog postanka (ponavljanje sekvenci, smanjena prisutnost rime).

Iako je početna pretpostavka ovoga rada bila da će se učestalost i stilogenost etimoloških figura u molitvicama Petrov-Nimac zbirke moći ravnopravno uspoređivati s ranije proučenim korpusima bugarščica, te da će se moći donositi zaključci o trajnosti pojedinih tipova figurativnog etimologiziranja, konačni rezultati ipak imaju stručnu i znanstvenu vrijednost. Oni mogu poslužiti u daljnjem proučavanju fenomena pučkog stvaralaštva upravo kroz analizu strukture samog teksta, ali i pokazati kako je ponekad tanka granica između usmene i pučke književnosti (bez obzira na uspješno postavljene teorijske modele). Sam pak predmet ove analize, molitvice prikupljene prije sedamdeset i više godina, pokazuju i danas svoju vitalnost imamo li na umu i novija terenska istraživanja koja donose neznatno izmijenjene varijante. U svjetlu suvremenih svjetskih folklorističkih zanimanja za basmične strukture ove molitvice mogu predstavljati iznimno reprezentativan artefakt hrvatske tradicijske kulture.

PRIMARNA LITERATURA

Šetka, Jeronim. 1954. *Zbornik hrvatskih narodnih pobožnih pjesama*. Zagreb: Institut za etnologiju i folkloristiku, rkp. 210.

SEKUNDARNA LITERATURA

Anderson, R. Dean. 2000. *A Glossary of Greek Rhetorical Terms*. Leuven: Peeters.

Bagić, Krešimir. 2010. „Ponavlanje bez ponavljanja”. *Vijenac* 18 (420): 7.

Baldick, Chris. 2001. *The Concise Oxford Dictionary of Literary Terms*. Oxford: Oxford University Press.

Cuddon, J. A. 1999. *Dictionary of Literary Terms and Literary Theory*. London: Penguin Books.

Dupriez, Bernard. 1980. *Gradus: les procédés littéraires*. Pariz: Union Générale d'Éditions.

Fontanier, Pierre. 1968. *Les Figures du discours*. Pariz: Flammarion.

Jurić-Arambašić. 2001. *Molitvice – nabožne pjesme u selu Kijevu*. Zagreb: Župni ured Kijevo.

Lanham, Richard A. 1991. *A Handlist of Rhetorical Terms*. Berkeley / Los Angeles / London: University of California Press.

- Lešić, Zdenko. 2005. *Teorija književnosti*. Sarajevo: Sarajevo Publishing.
- Nikolić, Davor. 2011. „Etimološke figure u bugaršćicama Bogišićeva zbornika *Narodne pjesme iz starijih, najviše primorskih zapisa*”. U *Spomenica Valtazara Bogišića, knjiga druga*, ur. Luka Breneselović i dr. Beograd: Službeni glasnik. 583-592.
- Preminger, Alex i T. V. F. Brogan, ur. 1993. *The New Princeton Encyclopedia of Poetry and Poetics*. Princeton: Princeton University Press.
- Quinn, Arthur. 2008. *Figures of Speech*. New York / London: Routledge.
- Šetka, Jeronim. 1970. „Hrvatska pučka religiozna poezija”. *Kačić* 3: 187-266.
- Škarić, Ivo. 2003. *Temeljci suvremenoga govorništva*. Zagreb: Školska knjiga.
- Škiljan, Dubravko, ur. 2003. *Leksikon antičkih termina*. Zagreb: Antibarbarus.
- Škreb, Zdenko. 1998. „Mikrostrukture stila i književne forme”. U *Uvod u književnost*, ur. Zdenko Škreb i Ante Stamać. Zagreb: Nakladni zavod Globus. 233-282.
- Zima, Luka. 1988. *Figure u našem narodnom pjesništvu: s njihovom teorijom*. Zagreb: Globus.

SUMMARY

The significant part of Croatian folk religious songs is not intended for singing but for reciting and/or praying. They are named "molitvice" (small prayers) both by folk tellers and by folklorists. In the year 1954 friar Jeronim Šetka gathered three separate collections of folk prayers and donated it to Yugoslavian (now Croatian) Academy of Arts and Science. The great collection is now preserved in the Institute of Ethnology and Folklore Research. The first separate collection was made by friar Stanko Petrov in the years between two World Wars. This paper analyzed the frequency of etymological figures in Petrov's collection with the aim of establishing connections with other genres of Croatian oral poetry. Although the results showed weak stylistic character of analyzed examples, they served to prove that the greatest part of these folk prayers belongs to popular and not to oral literature.